

Notat

Egen betalt ledsagelse

Dato: 23. april 2014

Sagsnr.: 14/16769

Resumé

Med KL's administrative information fra 16. januar 2014 fjernes udviklingshæmmedes mulighed for selvstændigt at udvælge og deltage i aktiviteter udenfor deres botilbud, da en sådan selvstændig deltagelse kræver særlige aktiviteter, der ikke udvikles uden en efterspørgsel fra de udviklingshæmmedes side, og det kræver ledsagelse fra de kommunalt ansatte medarbejdere, som kender den udviklingshæmmede og har kompetencerne til at kunne levere ledsagelse, så vedkommende er tryk. Resultatet er, at aktiviteter reduceres til et minimum, specifikke aktiviteter målrettet udviklingshæmmede – som f.eks. Sølund Festivalen – forsvinder og udviklingshæmmede genererer formue, der aldrig kommer dem selv til gode. Socialministeren må tage initiativ til at udarbejde en vejledning, der bringer tingene tilbage på sporet, så kommuner ikke misbruger muligheden for at opkræve en egen betaling, samtidig med at udviklingshæmmede får mulighed for at deltage i aktiviteter på lige fod med alle andre borgere.

Skanderborg Kommune

Adelgade 44

8660 Skanderborg

Tlf. 8794 7000

www.skanderborg.dk

----- // -----

Historikken bag brugerbetalt ledsagelse m.v.

Som led i 90'ernes normaliseringsparadigme indenfor det specialiserede sociale område ændredes regelsættet omkring udbetaling af førtidspensioner til mennesker, som boede på offentlige botilbud. Kommunerne og de daværende amter havde indtil da udbetalt beboerne lommepenge af deres bevilgede førtidspensioner, hvorfor pensionerne indgik som en del af botilbuddets samlede budgetramme sammen med den respektive takst for det enkelte tilbud. Man administrerede og anvendte således beboernes pensioner gennem botilbuddets prioriteringer af, hvad pengene skulle bruges til - typisk til dækning/medfinansiering af husleje, mad, fritidsaktiviteter og div. omkostninger.

Med ændringen fik beboerne nu deres fulde pension udbetalt og skulle således selv betale for ophold, mad, fritidsaktiviteter mv. Botilbudenes budgetrammer blev som konsekvens heraf væsentligt nedskrevet, og der skulle som led i en "normaliseringstankegang" arbejdes med individuelle prioriteringer af, hvad de enkelte beboere ønskede og havde gavn af udover den grundlæggende hjælp og støtte, som lå i selve opholdstaksten.

Heraf udviklede sig en praksis indenfor området i forhold til at opkræve brugerbetaling for visse ydelser, som vurderedes at ligge udenfor, hvad der blev anset som indeholdt i opholdstaksten – typisk brugerbetaling til ledsagelse til særlige begivenheder – herunder særlige tilrettelagte ferier og ture, som krævede personalestøtte og tilstedeværelse af kendt personale udover det, man kunne afsætte indenfor rammen af selve takstbudgettet.

Sølund Musikfestival

Med mottoet ”sammen gør vi en forskel” har Sølund Festival igennem snart 30 år udviklet sig til at være verdens største musikfestival for mennesker med nedsat funktionsevne. Med hjælp fra 2.000 frivillige skaber Sølund Festival hvert år i juni måned rammen om en 3 dages kulturel musikevent og social samværsoplevelse for 10.000 – 15.000 psykisk og fysisk udviklingshæmmede festivaldeltagere.

Sølund Festivalen har særlig udmærket sig ved at kunne rumme og udvikle plads til en stor gruppe psykisk og fysisk udviklingshæmmede borgere, som indenfor målgruppen af fysisk/psykisk udviklingshæmmede vil kunne betegnes som værende ”svært handicappede”.

Disse mennesker er karakteriseret ved at have et udpræget behov for støtte af personaler og personer, som er velkendte for den enkelte, og som dermed er trygge og har tillid til dem, og som også er velkendt med den enkeltes behov og reaktionsmønstre. Borgere, som samtidigt ikke nødvendigvis i deres takst/bevilling er prioriteret til at skulle have den støtte, som modsvarer det ekstra støttebehov, som deltagelse i særlige aktiviteter, fordrer. Sølund Festival har været én af de særlige begivenheder, som de fleste kommuner har vurderet ligger udenfor deres respektive takstbudget og serviceramme. Praksis igennem årene - og i særdeleshed fra midten af 1990'erne - har derved udviklet sig sådan, at botilbuddene har opkrævet en vis brugerbetaling til finansiering/delfinansiering af de ekstra personaleresourcer, som deltagelse i festivalen kræver for langt de fleste festivaldeltagere.

KL's udmelding

Kommunernes definition af serviceniveau i forhold til hvilke ydelser, der skal leveres indenfor taksten, kan som bekendt variere fra kommune til kommune. Der kan således ligge vidt forskellige vurderinger af støttebehov og nødvendige ydelser på tværs af betalende kommuner og ydelsesleverende kommuner i forhold til umiddelbart sammenlignelige borgere.

KL's udmelding i januar 2014, som præciserede regelsættene på området - og derved det ulovlige i ovenstående praksis - har som bekendt afstedkommet en del spørgsmål og reaktioner - især set i lyset af den mangeårige praksis indenfor området. Præciseringen går på, at kommuner/kommunale tilbud ikke må sælge tillægsydelser, som har karakter af egentlige grundydelse efter Serviceloven. Der henvises i stedet til at gøre brug af private udbydere af ledsagerydelser. I kølvandet heraf har Socialministeren bl.a. udmeldt, at det er kommunernes ansvar alene at sikre imødekommelse af borgere på

botilbudsstøttebehov – evt. ved bevilling/ekstrabevilling af ledsagelse, jfr. Servicelovens § 97.

§ 97 sætter rammen og betingelserne for bevilling af ledsagelse i op til 15 timer om måneden (max. 90 timer opsparet indenfor et ½ år) til personer, der ikke kan færdes alene på grund af betydelig og varigt nedsat fysisk og/eller psykisk funktionsevne - herunder muligheden for selv at administrere ordningen og udpege sin ledsager.

Problemstilling

KL's udmelding og Socialministerens svar tager hverken højde for det egentlige støttebehov, dvs. behov for ledsagelse af - for den handicappede - velkendte personer med stor faglig viden og indsigt, eller "Bekendtgørelse om betingelser for ledsagerordningen efter serviceloven". Bekendtgørelsen stiller bl.a. krav om, at hvis bevillingen skal ske som kontantudbetaling, hvor den enkelte borger selv får muligheden for at ansætte/udpege sin ledsager, kræver dette at borgeren selv evner at administrere ordningen og udpege/ansætte en egnet person - en evne som en stor del af bl.a. Sølund Festivals målgruppe ikke besidder.

Ligeledes er der behov for, at der, som minimum, tages en principiel drøftelse af psykisk/fysisk udviklingshæmmede beboeres retsstilling, når de bor på offentlige botilbud. KL's tolkning af de nuværende regler efterlader således mange udviklingshæmmede på offentlige botilbud til alene at leve deres liv indenfor rammen af botilbuddet.

Således vil mange udviklingshæmmede nu paradoksalt nok kunne generere en formue til ingen nytte, da mulighederne for at anvende førtidspensionen meningsfuldt er udelukket.

Forslag til handling

En mulighed for at løse problemet er, at Socialministeriet i tæt samarbejde med kommunerne og handicaporganisationerne udarbejder en vejledning, der beskriver under hvilke forudsætninger, der er mulighed for hel eller delvis brugerbetaling til aktiviteter og ledsagelse af kommunalt ansatte medarbejdere til aktiviteter.

Det skal bemærkes, at både LEV og Dansk Handicap Forbund peger på de samme muligheder, jf. kommende kronik i Danske Kommuner nr 17 den 27. maj 2014, samt artikel af 11. april 2014 i dk-nyt om LEV's holdning til problematikken.